

Infosessie NAH en werk

Heidi Tanghe

Voorstellingsrond

- ▶ Heidi Tanghe
 - ▶ Secretaris hersenletsel Liga vzw
 - ▶ Tewerkgesteld in revalidatieziekenhuis BZIO
 - ▶ Werkt mee aan WG2W
 - ▶ Werkt mee aan Werk na NAH

- ▶ Wie zit er aan tafel?

NAH

- ▶ Leven is complex → handelingen, begrijpen
- ▶ NAH is complex → heel veel verschillende restletsels
- ▶ Levensbreuk: voor en na
- ▶ 4 regels:
 - ▶ Begrijpen
 - ▶ (her)kennen
 - ▶ 'Doen'
 - ▶ Wat je zegt en wat je doet =
 - ▶ Kunnen, willen, doen
 - ▶ Veiligheid in context

NAH

▶ Fysieke problemen

- ▶ Krachtverlies in de arm en/of been of een totaal niet functionerend lidmaat
- ▶ Bewegingsstoornissen: traagheid, coördinatie en evenwicht
- ▶ Stoornis in de positiezin: de persoon voelt niet hoe zijn lichaam erbij zit
- ▶ **Apraxie:** handelingen kunnen niet meer goed uitgevoerd worden. Doordat bvb het hulpmiddel hiervoor niet klopt of dat de opeenvolging van handelingen niet klopt. Hoe complexer, hoe moeilijker. Het lichaam kan de beweging (opvolging van) niet uitvoeren.
- ▶ **Ataxie:** balans en coördinatie van het beweging is aangedaan. De armen en benen voeren niet uit wat de persoon wil. Bewegingen zijn schokkerig en onhandig. (dronkemansgang)

NAH

Geheugen:

- ▶ Om te onthouden moet aandacht en waarneming goed werken. Verschillende hersenhelften moeten hiervoor samenwerken. Vraag energie (verwerking) en tijd.
- ▶ Problemen met oriëntatie: Zowel in tijd als ruimte
- ▶ **Herinneringsfouten:** soms gaat het brein met mensen aan de haal (opvullen van gaten in geheugen met eigen waarheid) of we gaan denken dat we echt iets gezien hebben, maar dit klopt totaal niet.

NAH

Problemen met plannen en organiseren: hier kunnen verschillende oorzaken aan de basis liggen.

Executieve 'uitvoerende' functies: daar horen een heel aantal begrippen onder. Wat lukt nu niet meer als je daarop minder scoort?

- ▶ Het organiseren van iets lukt niet (werkgeheugen, snel tot actie komen, ...)
- ▶ Je kunt niet meer met een verandering omgaan je hebt de soepelheid in denken verloren
- ▶ Je kunt je overzicht niet bewaren (taak opdelen in kleine stukjes, zelf ordenen wat nu belangrijk is, ...)
- ▶ Obsessief gedrag (impulsen onderdrukken, ...)
- ▶ Adequaat reageren in bepaalde situaties of bij relaties (onverwachte zaken aankunnen en daarop reageren)
- ▶ Emoties regelen

NAH

- ▶ **Aandachtsproblemen:** aantal, complexiteit en tijd. Stress is hier ook vaak een bepalende factor. 'Drukke' is vaak moeilijk te verdragen.
 - ▶ Gerichte aandacht: hoofdzaken van bijzaken scheiden
 - ▶ Volgehouden aandacht : proces om je aandacht voor een langere tijd ergens bij te houden.
- ▶ Concentratie: Vertraagde informatie verwerking: het gaat trager om info te verwerken en het kost bakken aan energie. Bvb dubbeltaken worden heel moeilijk.
- ▶ **Vermoeidheid:** vaak zijn mensen na NAH veel sneller moe en hebben ze heel veel rust nodig.

NAH

Zintuigen

- ▶ Neglect: beschadiging R hersenhelft (uitval L) mensen negeren de aangedane zijde en de ruimte errond. Ze 'zien' het niet.
- ▶ Plots doof , Plots blind: de verwerkingsgebieden in de hersenen werken niet meer.
- ▶ Geluid overgevoeligheid: de oren kunnen zich niet aanpassen aan de wisselende geluiden en/of er kan geen scheiding in geluiden gemaakt worden (achtergrondgeluiden dingen zich op).

NAH

Bijkomend

- ▶ Veranderingen op emotioneel vlak: sneller boos, angst die opkomt, afvlakking
- ▶ **Geen inzicht in eigen handelen:** de persoon met het letsel ervaart zijn beperking heel anders dan de omgeving . Dit kan dit discussies leiden en/of tot niet doorhebben dat ondersteuning, oefenen belangrijk is.
- ▶ **(her)kennen van emoties**

NAH en werk: CDM: moeilijk 'vast te grijpen'

Handelingsproblemen

- problemen m.b.t. executief functioneren:
 - vertrouwde handelingen: OK
 - nieuwe en/of complexe handelingen: moeilijk
- problemen met realistisch toekomstdenken / vooruit plannen
- wat minder empathisch

Woonomgeving / nood aan assistentie

- kan nog zelfstandig leven
- ondersteuning wenselijk bij nieuwe/complexe zaken

ADL

- geen noemenswaardige problemen te verwachten m.b.t. routine-ADL

Leervermogen

- kan nog nieuwe dingen aanleren, bijv. door gissen en missen
- het leren verloopt iets trager

Dagbesteding

- vaak cfr. vroeger, tenzij er een sterk beroep gedaan wordt op de executieve functies
- afwisseling en wat uitdaging is OK
 - MAAR niet te complex

Context

- ▶ Bij NAH doelgroep kun je niet aan de slag zonder de context. Zij zullen het best ‘aanvoelen’ hoe de restletsel zich in de praktijk manifesteren.
- ▶ Niet alleen de NAH, maar ook de mens: blij doorvragen ...
 - ▶ Hoe stond hij voordien in het leven ?
 - ▶ Wat was zijn rol voor NAH ?
 - ▶ Kenmerken ?

'Concreet' bespreekbaar maken

Werk Na NAH (ESF project)

- ▶ Internationaal [Werken na Hersenletsel | Thomas More](#)
- ▶ Specifieke aanpak voor NAH omwille van de complexiteit
- ▶ Gestructureerde aanpak met ondersteuning van draaiboek (niet vanuit een 'vasthoudend' principe, maar vanuit Tips)
- ▶ Betrekken partners (interdisciplinair)
- ▶ **Tips** (veel meer, maar hier kort → volg hiervoor ons project op):
 - ▶ Samen met persoon met NAH en omgeving
 - ▶ Vroeg starten: wat kan/wil/doe je nog
 - ▶ Informeren (zeker voor 'onzichtbare gevolgen')
 - ▶ Creatief: therapie aanpassen aan wensen werk
 - ▶ Groepssessies
 - ▶ Voelen 'hoe werken werkt'

Aantal vragen naar jullie: 'compenseren'

Omgeving?

Letterlijk: werkpostaanpassingen, vervoer, enz

Omkadering: vermoeidheid, bijpraten collega's

PMH zelf?

Gepast trainen?

Langere tijd nodig?

Info krijgen?

Hersenletsel Nieuws

Nieuwsbrief

Niet-aangeboren Hersenletsel (NAH)

[Hersenletsel Liga | Samen voor mensen met NAH](#)

[Hersenletsel Liga | Lotgenoten](#)

Vragen?

**HET ENE OOR IN
EN HET ANDERE
DICHT**

**VOORDAT DE
INFORMATIE
WIL ONTSNAPPEN**

Loesje

Postbus 1345
5801 SA, Arnhem
www.loesje.nl